

การเจียรนัยทรัพยากรท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และวัฒนธรรม: กรณีศึกษาอำเภอบางปะอิน แนวทางการสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการ ของประชาชนและองค์กรของชุมชนในตำบลเกาะเกิด

วัชรินทร์ อินทพรหม¹, วนิดา ศิริวรสกุล², พัทธ์ชัย ปักษานนท์³

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา 1) สภาพความร่วมมือของชุมชน 2) ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือของชุมชน และ 3) รูปแบบและแนวทางการสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการของประชาชนและองค์กรของชุมชนในตำบลเกาะเกิด อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รูปแบบของการวิจัยใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การศึกษากาสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรในชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประชาชน และพระภิกษุสงฆ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยการสรุปและตีความเชิงอุปนัย และการวิเคราะห์เชิงตรรกะ แล้วใช้การพรรณนาความ ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ผลวิจัย พบว่า

1. สภาพความร่วมมือของตำบลเกาะเกิด แม้ตำบลเกาะเกิดจะมีการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ความร่วมมือกันของประชาชนและองค์กรของชุมชนในตำบลยังมีมาก โดยเฉพาะกิจกรรมหรือโครงการด้านสาธารณะประโยชน์ของตำบล จะมีบ้างที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเลย ซึ่งเป็นส่วนน้อยของชุมชน

2. ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือของตำบลเกาะเกิด ยังไม่พบปัญหาที่รุนแรง ที่มีและส่งผลต่อความร่วมมือบ้าง เช่น ปัญหาทางการเมือง ปัญหาสังคมที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความแตกต่างของศาสนา ปัญหาของผู้นำชุมชนบางคนไม่เห็นประโยชน์ส่วนตนมากเกินไปหรือบางคนยังไม่เป็นผู้นำที่ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือได้ดีพอ ปัญหาด้านงบประมาณที่มีจำกัดขององค์กรที่ทำหน้าที่พัฒนาชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล และปัญหาการมีส่วนร่วมของคนบางกลุ่ม เช่น กลุ่มวัยรุ่น วัยทำงาน

3. แนวทางการสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการของตำบลเกาะเกิด มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) การมีผู้นำหรือองค์กรที่ทำหน้าที่อย่างเป็นกลาง ที่สร้างความน่าเชื่อถือและสามารถประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในตำบลและนอกตำบลได้ เช่น นายก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส ครู อาจารย์ หรือองค์กรภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย หน่วยงานรัฐต่าง ๆ 2) การสื่อสารและการประสานงานที่ดี 3) การสร้างจิตสำนึกของชุมชนรับผิดชอบต่อนานาชาติ ทั้งในฐานะประชาชนและผู้ที่ดีดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน เช่น สมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ 4) การจัดให้กิจกรรมสาธารณะ ที่ไม่มีผลประโยชน์มาเกี่ยวข้อง โดยจัดให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การสร้างความร่วมมือ, การบูรณาการความร่วมมือ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และวัฒนธรรม

Local resource utilization for eco-cultural tourism : case study in Bang Pa-In district. The pattern for integrated cooperation in Koh Kerd sub-district

Wacharin Intaprom¹, Wanida sirivorasakul², Pitak paksanon³

^{1,2}Department of Public Administration Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Rajabhat University

³Department of Public Administration, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng university

Abstract

This research aimed to study 1) conditions of community cooperation 2) problems and obstacles of community cooperation and 3) pattern for integrated cooperation of people and community organizations in Koh Kerd sub-district, Bang Pa-In district, Phra Nakhon Si-Ayutthaya province. The qualitative research method was applied by using in-depth interview as a field study. The key informants were the organization administrators within the community, village heads and assistant village heads, local people and Buddhist monks. Data were analyzed by summarizing, analytic induction and logical approach. Descriptive essay was also applied.

The research results revealed that:

1. The conditions of community cooperation were found that even though Koh Kerd sub-district became more urbanized, the cooperation between local people and community organizations were still found abundant, especially in activities or social welfare projects of the community. However, there were also non-participants but it was on a small scale.

2. The problems and obstacles of community cooperation in Koh Kerd sub-district did not seem such a serious matter. The obstacle which affected the cooperation was political problem. The important social problems were social change and religious differences. Some community heads were too egocentric while some were not good enough as coordinators. Limited community budget for the organizations responsible for community development such as district administration organization and problem on the participation of some groups of people such as teenagers and working age also caused problems.

3. The pattern for integrated cooperation in Koh Kerd sub-district consisted of 4 important points which were 1) having leaders or organizations which were unbiased, reliable and able to work collaboratively with all sectors both within and outside the community for instance: chief executive of the sub-district administrative organization, sub-district and village headman, abbot, teacher, lecturer or the organizations outside the community including university and other public organizations. 2) good communication and cooperation 3) raising awareness of responsibility as citizens and individuals whose positions were related to community development such as council members of the sub-district administrative organization, sub-district and village headman and 4) organizing non-profit public sector activities regularly.

Keywords : Model Cooperation, Integrated Cooperation, Eco-cultural tourism

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 7 (พ.ศ. 2504 -2539) มุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ จึงก่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงที่ประสบความสำเร็จ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ประสบปัญหาด้านการกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึง และปัญหาด้านต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย จนเป็นเหตุให้สังคมอ่อนแอ ทำให้เห็นว่าการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียวนั้นไม่เพียงพอ ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยสร้างภูมิคุ้มกันให้คนไทยและสังคมไทยให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตระหนักถึงคุณค่า วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย รวมถึงการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมคิด และกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น บนหลักการพึ่งพาตนเองที่คำนึงถึงศักยภาพทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชนเป็นหลัก โดยให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ในชุมชน และการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่ช่วยพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืน จึงต้องเริ่มจากการใช้จุดแข็งในสังคม และทุนทางสังคมที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้มีการให้แนวคิดและความหมายของชุมชน และความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางและการนำไปสู่

การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาไว้ว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกัน และมีการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นปกติต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการอยู่ในพื้นที่ร่วมกัน หรือมีอาชีพร่วมกัน หรือการประกอบกิจการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือการมีวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน โดยความเป็นชุมชนอาจหมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน ในการกระทำ มีการจัดการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าชุมชนมีความหมายมากกว่าการที่คนแต่ละคนมาอยู่ร่วมกัน แต่ได้สร้างความสัมพันธ์กันโดยมีหลักการ เงื่อนไข กติกา ซึ่งเราเรียกโดยรวมว่าระเบียบบรรทัดฐานของการอยู่ร่วมกัน

ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นชุมชนที่มีลักษณะที่มีความเป็นชนบทมากกว่าเมือง มีความเข้มแข็งที่อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติไว้อย่างดี แม้ว่าการขยายตัวของความเจริญแบบเมืองกำลังคุกคามชุมชนก็ตามแต่ชุมชนตำบลเกาะเกิดยังสามารถคงสภาพของความเป็นชุมชนแบบดั้งเดิมที่เคยมีมาจนได้รับการยอมรับโดยทั่วไป และเป็นທີ່ประจักษ์ที่สะท้อนได้ด้วยรางวัลที่ได้รับมากมาย เช่น รางวัลชนะเลิศกลุ่มองค์กรชุมชนแกนหลักสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านดีเด่น รางวัลชนะเลิศแผนชุมชนดีเด่น รางวัลชนะเลิศในโครงการคัดเลือกหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” และรางวัลอื่น ๆ อีกมากมาย ด้วยรางวัลที่ได้รับดังกล่าวสามารถสะท้อนถึงความเข้มแข็งของชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ตำบลเกาะเกิดยังมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน ทำให้มีคนนอกชุมชนต้องการ

ได้ที่ดินริมแม่น้ำมาติดต่อขอซื้อเป็นประจำ ทำให้ชาวชุมชนตระหนักต่อปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตหากให้ที่ดินตกเป็นของนายทุนที่อาจมาสร้างโรงงาน โรงแรม รีสอร์ท สถานบันเทิง หรืออื่น ๆ ที่นำมาถึงปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนได้ ดังนั้นชุมชนจึงได้มีแนวคิดที่พัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และวัฒนธรรม เพื่อให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นภายใต้เงื่อนไขการสร้างคามเข้มแข็งของชุมชน ที่สามารถอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติไว้ได้ดั้งเดิม จึงเป็นที่สนใจของคณะวิจัยว่าประชาชนชุมชน และองค์กรในชุมชน รวมถึงบุคคลและองค์กรภายนอกชุมชนมีการบูรณาการความร่วมมือกันจนสามารถสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างไร ด้วยการศึกษาศาภาพความร่วมมือของชุมชนในตำบลเกาะเกิด ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือของชุมชนในตำบลเกาะเกิด เพื่อค้นหาแนวทางการสร้างคามร่วมมือแบบบูรณาการของประชาชนและองค์กรของชุมชนในตำบลเกาะเกิด อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยแนวทางการสร้างคามร่วมมือแบบบูรณาการของประชาชนและองค์กรของชุมชนในตำบลเกาะเกิด ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาศาภาพความร่วมมือของชุมชนในตำบลเกาะเกิด อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือของชุมชนในตำบลเกาะเกิด อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างคามร่วมมือแบบบูรณาการของประชาชนและองค์กรของชุมชนในตำบลเกาะเกิด อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การศึกษาศาภาพความร่วมมือของชุมชนและปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือของชุมชน ตลอดจนปัจจัยที่นำไปสู่คามร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกชุมชน จะนำไปสู่การสร้างรูปแบบ (Model) และแนวทางการสร้างคามร่วมมือแบบบูรณาการของประชาชนและองค์กรของชุมชน และอาจจะนำไปประยุกต์ใช้กับชุมชนทั่วไปให้เกิดคามร่วมมือเพื่อพัฒนาในทุก ๆ ด้านได้

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การศึกษาศาณานาม (Field Study) พื้นที่วิจัยคือ ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประชาชน และพระภิกษุสงฆ์ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participatory Observation) แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยการสรุปและตีความ (Interpretive) เชิงอุปนัย (Inductive) และการวิเคราะห์เชิงตรรกะ (Logical analysis) โดยใช้การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยหลักการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Method) แล้วใช้การพรรณนาความ (Descriptive) ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว

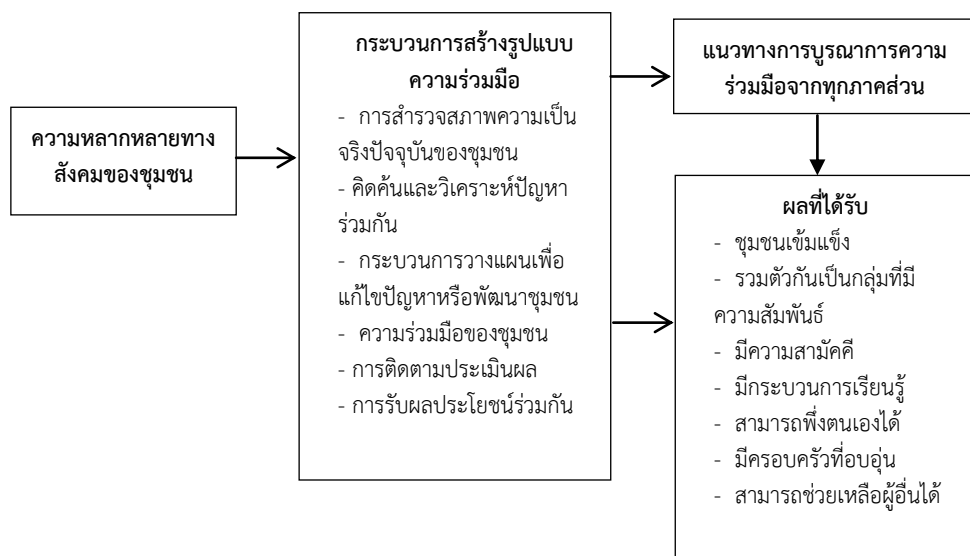
กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยแนวทางการสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการของประชาชนและองค์กรของชุมชนในตำบลเกาะเกิด ใช้กรอบแนวคิดของการวิจัยกระบวนการสร้างความร่วมมือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ความร่วมมือกันของกลุ่มหรือบุคคลประสบความสำเร็จดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กระบวนการสร้างร่วมมือมี 5 ขั้นตอนคือ

- 1) ขั้นคิด คือ คิดค้นและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันในลักษณะร่วมคิด มิใช่คิดจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียว
- 2) ขั้นวางแผน คือ นำสิ่งที่ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการร่วมกันโดยการระดมทรัพยากรของทุกฝ่าย (คน สิ่งของ งบประมาณ

เวลา ฯลฯ) 3) ขั้นลงมือทำ คือ นำแผนที่ได้ไปร่วมกันทำเพื่อเป็นไปตามแผนที่วางไว้ 4) ขั้นติดตามประเมินผล คือ ร่วมกันติดตามผลงานที่ทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน ร่วมกันคิดพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น 5) ขั้นรับผลประโยชน์ร่วมกัน มีทั้งผลประโยชน์ทางรูปธรรมที่ต้องการให้เกิดตามกิจกรรมที่ทำนั้น และผลประโยชน์ทางอ้อม เช่น การเรียนรู้จากการร่วมคิด ร่วมทำและความสัมพันธ์ระหว่างภาคีที่พัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมและร่วมมือแบบสมานฉันท์เสมอภาคเอื้ออาทรกันมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งผลประโยชน์ทางอ้อมนี้ถือว่ามี ความสำคัญมาก

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยแนวทางการสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการของประชาชนและองค์กรของชุมชนในตำบลเกาะเกิด มีผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพความร่วมมือของประชาชนใน

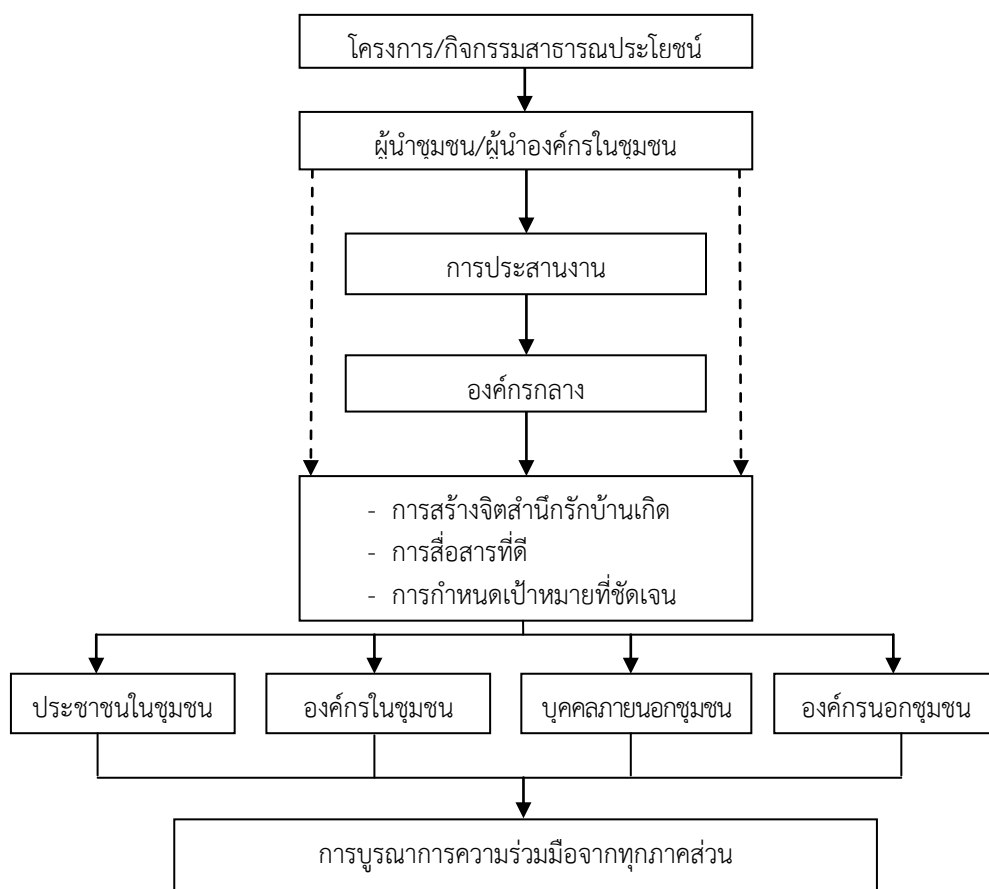
ตำบลเกาะเกิดยังมีมาก แม้ว่าตำบลเกาะเกิดจะมีการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ความร่วมมือกันของประชาชนและองค์กรของชุมชนในตำบล เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ยังมีมาก โดยเฉพาะกิจกรรมหรือโครงการด้าน
สาธารณะประโยชน์ของตำบล จะมีบ้างที่ไม่ได้เข้า
มามีส่วนร่วมเลย ซึ่งเป็นส่วนน้อยของชุมชน โดย
กลุ่มประชาชนที่ไม่ค่อยได้ให้ความร่วมมือใน
กิจกรรมของชุมชนมี 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มวัย
แรงงานที่ต้องไปทำงานนอกพื้นที่ทั้งในวันธรรมดา
และวันหยุด และ 2) กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่ยัง
ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของความร่วมมือที่มี
ความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน

2. ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือ
ของตำบลเกาะเกิด ยังไม่ใช่ว่าปัญหาที่รุนแรง ที่มี
และส่งผลต่อความร่วมมือบ้าง เช่น ปัญหาทาง
การเมือง ปัญหาสังคม ที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคมและความแตกต่างของศาสนา ปัญหา
ของผู้นำชุมชนบางคนที่ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตนมาก
เกินไปหรือบางคนยังไม่เป็นผู้นำที่ทำหน้าที่
ประสานความร่วมมือได้ดีพอ ปัญหาด้าน
งบประมาณที่มีจำกัดขององค์กรที่ทำหน้าที่พัฒนา
ชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล และปัญหา
การมีส่วนร่วมของคนบางกลุ่ม เช่น กลุ่มวัยรุ่นวัยทำงาน

3. แนวทางการสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการ
ของตำบลเกาะเกิด มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4
ประการ คือ 1) ผู้นำ การมีผู้นำหรือองค์กรที่ทำ
หน้าที่อย่างเป็นกลาง ที่สร้างความน่าเชื่อถือและ
สามารถประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
ทั้งภายในตำบลและภายนอกตำบลได้ เช่น
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
เจ้าอาวาส ครู อาจารย์ หรือองค์กรภายนอก เช่น
มหาวิทยาลัย หน่วยงานรัฐต่าง ๆ 2) การสื่อสาร
การสื่อสารและการประสานงานที่ดีเป็น
องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการสร้าง
ความร่วมมือ 3) การสร้างจิตสำนึกของความร่วมมือ
ต่อหน้าที่ ทั้งในฐานะประชาชนและผู้ที่ดีตรง
ตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน เช่น
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน และ 4) กิจกรรมชุมชน การจัดให้
กิจกรรมสาธารณะ ที่ไม่มีผลประโยชน์มา
เกี่ยวข้อง โดยจัดให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการสร้างร่วมมือแบบบูรณาการ

แนวทางการสร้างร่วมมือแบบบูรณาการของตำบลเกาะเกิด องค์กรประกอบที่สำคัญทั้ง 4 ประการมีความสัมพันธ์กันหลายประการ ดังนี้

การสร้างร่วมมือแบบบูรณาการของชุมชน ต้องให้ความสำคัญกับประโยชน์ของชุมชนเป็นเป้าหมาย เช่น การจัดโครงการหรือกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การจัดงานประเพณีสำคัญของชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนหรือผู้นำองค์กรในชุมชนเป็นแกนนำในการดำเนินการ การประสานงาน

และการสื่อสารไปยังบุคคลและองค์กรทั้งภายในและภายนอกชุมชน ทั้งนี้การจัดโครงการหรือกิจกรรมสาธารณประโยชน์หรือการจัดงานประเพณีสำคัญ ๆ ของชุมชน ต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อใช้สื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวจึงจะนำไปสู่ความร่วมมือในรูปแบบของการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนได้อย่างแท้จริง

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยแนวทางการสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการของประชาชนและองค์กรของชุมชนในตำบลเกาะเกิด ผลการวิจัยที่ได้จากการตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพความร่วมมือของตำบลเกาะเกิดยังมีมาก แม้ตำบลเกาะเกิดจะมีการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ความร่วมมือกันของประชาชนและองค์กรของชุมชนในตำบลยังดีอยู่ โดยเฉพาะความร่วมมือในกิจกรรมหรือโครงการด้านสาธารณะประโยชน์ของตำบล จะมีบ้างที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเลย ซึ่งเป็นส่วนน้อยของชุมชน ทำให้ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือของตำบลเกาะเกิดยังไม่เป็นปัญหาที่รุนแรง ที่ปัญหาและอุปสรรคและส่งผลต่อความร่วมมือบ้าง เช่น ปัญหาทางการเมือง ปัญหาสังคมที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความแตกต่างของศาสนา ปัญหาของผู้นำชุมชนบางคนที่ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตนมากเกินไปหรือบางคนยังไม่เป็นผู้นำที่ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือได้ดีพอ ปัญหาด้านงบประมาณที่มีจำกัดขององค์กรที่ทำหน้าที่พัฒนาชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล และปัญหาการมีส่วนร่วมของคนบางกลุ่ม เช่น กลุ่มวัยรุ่นวัยทำงาน ซึ่งปัญหาและสาเหตุดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Linden (2003) ที่กล่าวถึงปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยจากสภาพแวดล้อมที่ส่งผลให้เกิดความร่วมมือขึ้น ได้แก่ 1) สภาพปัญหาที่ซับซ้อน (Complex Problems) เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความต้องการความร่วมมือโดยปัญหาที่ซับซ้อนต่าง ๆ เช่น ปัญหาการขยายของสภาพความเป็นเมือง ปัญหายาเสพติด ปัญหาการก่อการร้าย เป็นต้น ส่วนปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผล

ทำให้สภาพความร่วมมือของตำบลเกาะเกิดยังมีมาก คือ คนในชุมชนมีความตระหนักต่อปัญหาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งส่งผลต่อการร่วมมือกันเพื่อจัดการชุมชน สอดคล้องกับนักวิชาการที่แสดงให้เห็นความสำคัญกับการมีความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ Ostrom Elinor (2001) นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญที่การประสานความร่วมมือโดยองค์กรกลางและการจัดตั้งองค์กรเฉพาะกิจหรือรูปแบบคณะกรรมการ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อการร่วมมือกันเพื่อจัดการชุมชนมีการศึกษาโดยนักวิชาการที่แสดงให้เห็นความสำคัญของปัจจัยนี้ได้แก่ Spicer S. (2006) Sarah S. Elkind.(1994) และ Tanya Heikkila And K. Gerlak. (2005) ที่พบว่า การร่วมมือกันในลักษณะของการจัดตั้งองค์กรเฉพาะกิจขึ้นมาจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับปัญหาขนาดใหญ่และมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เนื่องจากจะสามารถแก้ปัญหาบางอย่างได้ดีกว่าการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเองเพียงลำพัง ดังนั้นรูปแบบความร่วมมือของตำบลเกาะเกิดเป็นรูปแบบ Joint Partnership for Issue Advocacy เป็นรูปแบบความร่วมมือแบบ Joint Partnership for Issue Advocacy เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงเวลาหนึ่งโดยองค์การที่มาร่วมมือกันจะต้องมีความต้องการเหมือนกัน และความร่วมมือรูปแบบนี้ สามารถผลักดันความต้องการของทั้ง 2 องค์การให้สำเร็จขึ้นไปได้ Hager and Curry (2009)

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการของตำบลเกาะเกิดมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) การมีผู้นำหรือองค์กรที่ทำหน้าที่อย่างเป็นกลาง ที่สร้างความน่าเชื่อถือและสามารถประสานความร่วมมือ

จากทุกภาคส่วนทั้งภายในตำบลและนอกตำบลได้ เช่น นายก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส ครู อาจารย์ หรือองค์กรภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย หน่วยงานรัฐต่าง ๆ 2) การสื่อสาร และการประสานงาน ที่ดี 3) การสร้างจิตสำนึกของความร่วมมือของทุกคน ทั้งในฐานะประชาชนและผู้ที่มีตำแหน่ง ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน เช่น สมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ 4) การจัดให้มีการรวม ทรัพยากร ที่ไม่มีผลประโยชน์มาเกี่ยวข้อง โดยจัด ให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบดังกล่าว Hager and Curry (2009) เรียกว่ารูปแบบ Fully Integrated Merger เป็นรูปแบบความร่วมมือที่มีการบูรณาการ หรือควมรวมความร่วมมือจาก 2 องค์กรเข้าด้วยกันอย่างเต็มรูปแบบ และความร่วมมือกันจะมีสัดส่วนความร่วมมือจากทั้ง 2 องค์กรในสัดส่วนที่เท่ากัน โดยความร่วมมือที่เกิดขึ้นในรูปแบบความร่วมมือ เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นทั้งในส่วนของการกิจ (mission) และ ด้านการดำเนินงาน (operation) โดยประโยชน์ ของความร่วมมือประเภทนี้ งบประมาณมีการใช้ อย่างคุ้มค่า กล่าวคือ งบประมาณที่ใช้ต่อการกิจ หนึ่ง ๆ จะคุ้มค่าเงินมากกว่า เนื่องจากองค์การ 2 องค์กร ปฏิบัติภารกิจเหมือนกัน แต่แยกกัน ดำเนินการ ทำให้ต้องใช้งบประมาณ 2 ส่วน แต่ หากควมรวมกันหรือบูรณาการกัน จะใช้งบประมาณ เพียงส่วนเดียว

แนวทางการสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการของตำบลเกาะเกิด ประกอบด้วย การมีเป้าหมาย ร่วมกันและมีการแลกเปลี่ยนรายละเอียดของ เป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการสนับสนุน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารซึ่งกัน และกัน มีการเปิดใจและเปิดกว้างทางความคิด เพื่อกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

ระหว่างกัน และ มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน เป็นช่วงระยะเวลายาวนาน เป็นไปตามแนวทาง ของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้เสนอไว้ คือ R.Middel, J. Gieskes and O.Fisscher (2005), Tom Entwistle and Steve martin (2005) , Mandell & Steelman (2003) และ Robert Agranoff (2006)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยแนวทางการสร้างความร่วมมือ แบบบูรณาการของประชาชนและองค์กรของ ชุมชนในตำบลเกาะเกิด สามารถนำมาเสนอแนะ เพื่อนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์และข้อเสนอแนะ การวิจัยครั้งต่อไปได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ ประโยชน์

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการสร้าง ความร่วมมือแบบบูรณาการ มีปัจจัยหลายปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นแนวทางการสร้าง ความร่วมมือแบบบูรณาการของตำบลเกาะเกิดมี ดังนี้

1. ชุมชนควรมีโครงการหรือกิจกรรม สาธารณประโยชน์หรือกิจกรรมที่ทำร่วมกันของ คนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเป็นแผน ประจำเดือน และประจำปีให้ชัดเจน

2. การสร้างความร่วมมือของชุมชน ควร ให้ผู้นำที่คนในชุมชนไว้วางใจหรือเชื่อถือเป็น ผู้ดำเนินการประสานความร่วมมือทั้งภายใน แต่ ถ้าหากผู้นำชุมชนยังมีภาวะผู้นำไม่เพียงพอหรือยัง ไม่ได้เป็นที่เชื่อถือของคนในชุมชนมากนัก ให้ตั้ง องค์กรกลางหรือหน่วยงานภาครัฐ เช่น มหาวิทยาลัย องค์กรในส่วนภูมิภาคมาเป็นแนวร่วม

3. การสร้างความร่วมมือจากบุคคล ชุมชน อื่น ๆ หรือองค์กรภายนอกชุมชน ควรมีการประสานงาน

ให้เป็นทางการและให้ความสำคัญกับการให้ความช่วยเหลือและการขอรับการช่วยเหลือกับบุคคล ชุมชนอื่น ๆ หรือองค์กรภายนอกชุมชน และมีการสื่อสารถึงกิจกรรมที่สำคัญของชุมชน เช่น งานประจำปีและประเพณีสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

4. กระบวนการสร้างความร่วมมือในชุมชน นอกจากต้องให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด การประสานงานที่ดี และการสื่อสารที่ดีแล้ว การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนจะทำให้เกิดความร่วมมือที่ไม่มีข้อสงสัยของคนในชุมชน

5. การประชุมในรูปแบบของคณะกรรมการ และการมอบหมายหน้าที่ที่ชัดเจน คือ วิธีการที่จะทำให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือประสบความสำเร็จ

6. การสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการของชุมชน ต้องให้ความสำคัญกับประโยชน์ของชุมชนเป็นเป้าหมาย เช่น การจัดโครงการหรือกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การจัดงานประเพณีสำคัญ ๆ ของชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนหรือผู้นำองค์กรในชุมชนเป็นแกนนำในการดำเนินการประสานงานและการสื่อสารไปยังบุคคล และองค์กรทั้งภายในและภายนอกชุมชน

7. องค์กรภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมความร่วมมือของชุมชน ทั้งนี้ต้องไม่ได้มาดำเนินการเอง แต่เป็นผู้ที่ให้การสนับสนุน ชี้แนะ ในฐานะพี่เลี้ยงให้กับชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยถึงกิจกรรม ประเพณี และวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชุมชนที่นำไปสู่การสร้างความร่วมมือของชุมชน

2. ควรมีการวิจัยหาแนวทาง และวิธีการสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้กับประชาชนในชุมชน

3. ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบ บ.ว.ร.+ 1 ความร่วมมือระหว่างชุมชน วัด โรงเรียน และองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่นำไปสู่การพัฒนาและการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

4. ควรมีการวิจัยรูปแบบการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนที่มีเป้าหมายเดียวกันหรือมีปัญหาร่วมกัน โดยการสร้างเป็นเครือข่ายความร่วมมือ

References

- Agranoff, R. (2006). **Inside collaborative networks: Ten lessons for public managers.** Public administration review, 66(s1), 56-65.
- Entwistle, T., & Martin, S. (2005). **From competition to collaboration in public service delivery: A new agenda for research.** Public administration, 83(1), 233-242.
- Hager, M., & Curry, T. (2009). **Models of Collaboration: Nonprofits Working Together.** Arizona State University Lodestar Center for Philanthropy and Nonprofit Innovation.
- Linden, R. (2003). **The discipline of Collaboration.** Leader to Leader Journal, 29 summer 2003, pp.41-47.

- Mandell, M., & Steelman, T. (2003). Understanding what can be accomplished through inter organizational innovations **The importance of typologies, context and management strategies.** Public Management Review, 5(2), 197-224.
- Middel, R., Gieskes, J., & Fisscher, O. (2005). **Driving collaborative improvement processes.** Production planning & control, 16(4), 368-377.
- Ostrom Elinor. (2001). **The contested role of heterogeneity in collective action: Some evidence from community forestry in Nepal.** World Development, 29(5), 747-765.
- Spicer S. (2006). Book review: G. R. Marshall, **economics for collaborative environmental management, earthscan, sterling, VA.** Agriculture, Ecosystems and Environment, 122(4), 494-495.
- Sarah S. Elkind. (1994). **Regionalism politics and the environment: Metropolitan public works in Boston, Massachusetts and Oakland, California, 1840 to 1940 and beyond.** Dissertation Abstracts International, 55(08), 2538-A. (UMINo. 9500919).
- Tanya Heikkila & K. Gerlak. (2005). **The Formation of Large-scale Collaborative Resource Management Institutions: Clarifying the Roles of Stakeholders, Science, and Institutions.** Policy Studies Journal 33 no.4583-612 N 2005.